

УДК 37(092)(460)

Зайченко Н. І.

докт. пед. наук, професор, професор кафедри
соціальної роботи та освітніх і педагогічних наук
Національний університет “Чернігівський колегіум” імені Т. Г. Шевченка

**ПРО ДЕКОТРІ ПЕДАГОГІЧНІ РОБОТИ
МАНУЕЛЯ РОДРИГЕСА-НАВАСА**

Видатний учений, перекладач, педагог Мануель Родригес-Навас (Manuel Rodriguez-Navas y Carrasco) (16.12.1848, Пуерто-Реаль – 15.05.1922, Мадрид) залишив яскравий слід в інтелектуальному житті Іспанії на межі XIX – XX століть. Він здобував освіту у Лісабоні, Севільї, Мадриді; вільно володів санскритом, грецькою і латинською мовами; був людиною з енциклопедичними знаннями з наук, теології, філософії, літератури.

Мануель Родригес-Навас – автор понад двохсот книг із філософії, історії, філології, освіти, науки та мистецтва, відомих в іспаномовному просторі [1, с. 2], [2, с. 16].

Знаменною віхою в історії іспанської педагогіки стала поява твору Мануеля Родригеса-Наваса “Соціальна педагогіка” (Мадрид, 1905) [10]. То була перша в Іспанії фундаментальна праця зі соціальної педагогіки саме з такою назвою. У змісті книги було визначено три частини: I. Біомеханічні закони Універсуму; II. Фізіопсихічні закони стосовно педагогіки; III. Соціологічні закони відносно педагогіки.

Мануель Родригес-Навас настоював на тому, що соціальна педагогіка має спиратися на наукове вивчення сили, форм і змін матерії; досліджувати “те, що є загальним для усіх істот Універсуму, й те, що розділяє на порядки, типи, види, класи, різновиди” [10, с. 5].

Про те, що книга “Соціальна педагогіка” є оригінальним твором і стане корисною для численної читацької аудиторії, зазначалося в багатьох замітках в іспанській пресі 1905 року. Наприклад, у “Мадридському віснику” (Heraldo de Madrid, 9 грудня 1905 року) вказувалося, що “твір розкриває працюючого, начитаного й обізнаного в питаннях, про які йдеться” [3, с. 4].

“Надзвичайно цікава книга, натхненна найсучаснішими теоріями – біомеханічною, фізіопсихічною та соціологічною”, – наголошувалося в іншій замітці (El Magisterio Español, 28 жовтня 1905 року) [4, с. 15].

“Книга “Соціальна педагогіка” є синтезом сучасної науки, прикладної до мистецтва виховання”, – зауважувалося в статті, присвяченій постаті Мануеля Родригеса-Наваса у часописі “Іберо-американська спілка” (Union Ibero-Americana, 30 листопада 1910 року) [5, с. 20].

У статті “Педагогічні студії” (La Publicidad, березень 1908 року) Мануель Родригес-Навас висвітлював значимі питання стосовно соціальної функції педагогіки, а також її наукового статусу. На погляд іспанського інтелектуала, поза тим, що педагогіка є мистецтвом навчання, вона – “наука про дух і слугує формуванню творчої свідомості високих ідеалів”; “наука вдосконалення людства” [6, с. 1].

Мануель Родригес-Навас писав: “<...> у світі є ті, хто, за висловом Мірабо, створив спадщину з невігластва народу, і ці люди зацікавлені в тому, щоб усе залишилося як є” [8, с. 1].

Мануель Родригес-Навас доводив, що подібно до права, благочинності й освіти найперша функція педагогіки – суспільна. Людина – передусім соціальна істота і має обов’язок збагачувати життя та примножувати колективний прогрес.

Указував Мануель Родригес-Навас і на те, що педагогіка як наука соціальна змінюється в нових історичних умовах. “Соціальне виховання; суспільна гігієна;

соціальна економіка; формування суспільної свідомості – завдання педагогіки у теперішньому ХХ столітті”, – підкреслював учений [7, с. 1].

Наприкінці вересня 1913 року Мануель Родригес-Навас розпочав викладання лекторію “Загальна культура” у Робітничому Центрі Навалькарнеро. У замітці про першу лекцію в газеті “Країна” (*El País*, 30 вересня 1913 року) наголошувалося, що “сеньйор Родригес-Навас все своє життя присвятив викладанню, мав великий науковий досвід”, а “його лекція була по-справжньому майстерною” [11, с. 3].

Перу Мануеля Родригеса-Наваса належать і численні підручники, зокрема книги для учнів початкової школи “Нові уроки геометрії із застосуванням у геодезії” (Мадрид, 1890) [12], “Короткий трактат з арифметики” (Мадрид, 1890) [13], “Уроки іспанської граматики” [14], компендіум “Народна міфологія” [15] та інші.

Матеріал уроків у підручниках подавався катехізисним способом. Наприклад, у “Короткому трактаті з арифметики” перший урок розпочинався таким чином: “Питання. Що таке арифметика? Відповідь. Арифметика є наукою про числа. Питання. Що таке число? Відповідь. Сукупність кількох одиниць називається числом: так, п’ять – це кількість пальців на руці, число літер алфавіту – двадцять дев’ять” [13, с. 3].

Список літератури

1. Don Manuel Rodriguez-Navas. *La Voz*. Madrid, 22 de junio de 1922. № 619, año III. P. 2.
2. Doctor Don Manuel Rodriguez-Navas. *Union Ibero-Americana*. Madrid, marzo de 1908. № 3, año XXII. P. 16–21.
3. Libros nuevos. *Pedagogia social*. *Heraldo de Madrid*. Sabado 9 de diciembre de 1905. № 5494, año XVI. P. 4.
4. *Pedagogia social* por M. Rodriguez-Navas. *El Magisterio Español*. Madrid, 28 de octubre de 1905. № 2939, año XL. P. 15.
5. Dr. D. Manuel Rodriguez-Navas. *Union Ibero-Americana*. Madrid, 30 noviembre de 1910. № 11, año XXIV. P. 19–20.
6. Rodriguez-Navas M. Estudios pedagogicos. I. Nuestro concepto de la Pedagogia. *La Publicidad. Diario de Madrid*. Lunes 9 de marzo de 1908. № 9895, año XXVI. P. 1.
7. Rodriguez-Navas M. Estudios pedagogicos. II. Mision de la Pedagogia en España. *La Publicidad. Diario de Madrid*. Lunes 16 de marzo de 1908. № 9901, año XXVI. P. 1.
8. Rodriguez-Navas M. Estudios pedagogicos. III. La Pedagogia de la naturaleza. *La Publicidad. Diario de Madrid*. Lunes 23 de marzo de 1908. № 9906, año XXVI. P. 1.
9. Rodriguez-Navas M. Estudios pedagogicos. IV. La filosofia y la pedagogia. *La Publicidad. Diario de Madrid*. Martes 31 de marzo de 1908. № 9911, año XXVI. P. 1.
10. Rodriguez-Navas M. *Pedagogia social*. Madrid: Bailly-Bailliére, 1905. 162 p.
11. De Navalcarnero. Conferencia en el Centro Obrero. *El País*. Madrid, Martes 30 de septiembre de 1913. № 9586, año XXVII. P. 3.
12. Rodriguez-Navas M. Nuevas lecciones de geometria con aplicacion a la agrimensura. Madrid: La Educacion, Libreria y Casa Editorial de D. Eugenio Sobrino, 1890. 31 p.
13. Rodriguez-Navas M. Pequeño tratado de aritmetica escrito para uso de los alumnos de primera enseñanza de ambos sexos. Madrid: La Educacion, Libreria de D. Eugenio Sobrino, 1890. 31 p.
14. Rodriguez-Navas M. Lecciones de gramatica española. Grado elemental. Madrid: Libreria de Perlado, Paez y C., 1908. 112 p.
15. Rodriguez-Navas M. Mitologia popular o mitos religiosos del gentilismo griego y romano: brevisimo compendio. Madrid: Eugenio Sobrino, Ed., 1890. 80 p.